

Оцінка фінансового стану підприємств корпоративного типу в агробізнесі України

& Питання, які розглядаються:

- Розглянуто сутність поняття "фінансовий стан підприємства".
- Досліджено динаміку відносних фінансових показників на прикладі підприємств корпоративного типу.
- Визначено значення та завдання оцінювання фінансового стану підприємств та запропоновано шляхи щодо його поліпшення.

Ключові слова: корпоративне управління, фінансовий стан, корпоративне підприємство, агробізнес.

& Вопросы, которые рассматриваются:

- Рассмотрена сущность понятия "финансовое состояние предприятия".
- Исследована динамика относительных финансовых показателей на примере предприятий корпоративного типа.
- Определено значение и задание оценивания финансового состояния предприятий и предложены пути относительно его улучшения.

Ключевые слова: корпоративное управление, финансовое состояние, корпоративное предприятие, агробизнес.

& Issues that are examined:

- The essence of the term "financial condition of an enterprise" has been considered.
- The dynamics of relative financial indicators has been investigated.
- The meaning and tasks of estimating the financial conditions of an enterprise have been defined. The ways of its improvement have been proposed.

Keywords: corporate management, financial state, corporate enterprise, agribusiness.

Постановка проблеми. Формування ефективної системи корпоративного управління є важливою складовою структурного реформування, що зумовлює актуалізацію наукових досліджень різнопланового фінансово-економічного змісту. Питання полягає у досягненні економічної ефективності корпоративного управління за умов одночасної реалізації цілей підвищення ефективності функціонування корпорації та забезпечення балансу інтересів зацікавлених сторін. Як показав аналіз, досягнення цих двох цілей є необхідним з точки зору забезпечення економічного зростання, створення і підтримки конкурентного середовища, досягнення економічної безпеки корпорації.

Найбільш важливою складовою економічної безпеки корпоративного підприємства є його фінансовий стан. Важливою умовою ефективного управління фінансами корпоративних підприємств є аналіз їх фінансового стану. Фінансовий стан сучасного суб'єкта господарювання є багатогранне, комплексне та достатньо неоднозначне поняття.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам оцінки фінансового стану присвячені праці вітчизняних та зарубіжних вчених, зокрема,

О. Білоуса, І. Бланка, А. Воронкова, Е. Іоніна, С. Єрохіна, О. Кузьміна, І. Павленка, В. Бернса, З. Боді, Дж. К. Ван Хорна, Р. Мертовна, Р. Найта та інших. Разом з тим багато аспектів фінансового аналізу підприємств корпоративного типу залишаються нерозкритими, потребують поглиблення розробки його теоретичних засад. Це пов'язано з тим, що для корпоративних підприємств існують особливості в формуванні і застосуванні моделей та інструментів фінансового аналізу.

Метою статті є розглянути сутність поняття "фінансовий стан підприємства"; дослідити динаміку відносних фінансових показників на прикладі підприємств корпоративного типу; визначити завдання щодо оцінювання фінансового стану підприємств та запропонувати шляхи його поліпшення.

Виклад основного матеріалу. Фінансовий стан суб'єкта господарювання є результатом взаємодії всіх елементів виробничо-фінансових відносин, що визначається сукупністю виробничо-господарських чинників і характеризується сукупністю показників, які відображають формування, наявність і використання фінансових ресурсів суб'єктів

господарювання. В ринковій економіці фінансовий стан суб'єктів господарювання відображає кінцеві результати їх діяльності.

Основним джерелом інформації про фінансове становище корпоративного підприємства є фінансова (бухгалтерська) звітність.

Консолідована фінансова звітність пов'язана з функціонуванням групи підприємств, яка складається з материнської (холдингової) компанії та дочірніх підприємств (компаній). Консолідована фінансова звітність складається впорядкованим додаванням показників фінансової звітності дочірніх підприємств до аналогічних показників материнської компанії. У результаті отримуємо фінансову інформацію, що міститься у фінансовій звітності підприємств (форма № 1, 2, 3, 4, 5) про групу підприємств як єдине підприємство. Консолідовані фінансові звіти включають всі підприємства, які входять до складу корпорації [3].

Зasadні принципи корпоративного управління загалом та управління корпоративними фінансами зокрема, значною мірою спираються на показники,

що різнобічно характеризують фінансовий стан підприємства як відправний базис можливостей його розвитку. Від того наскільки об'єктивно є характеристика фінансового стану, істотно залежить ефективність і раціональність управлінських рішень. Для ефективного управління підприємством менеджменту важливо об'єктивно оцінити стан суб'єкта в ринковому середовищі й, на цій основі, визначити напрями й мету довгострокових цілей [4].

Тобто, без глибокого й об'єктивного аналізу діяльності підприємства, неможливо своєчасно виявити негативні ситуації та реагувати на них із застосуванням ринкових методів управління.

В ринковій економіці цілі економічної діяльності корпоративного підприємства формуються під впливом такої тріади: виживання в конкурентному середовищі, забезпечення прибутку та умов економічного зростання. У фінансовому контексті ці три цілі визначають систему фінансових цілей підприємства, його фінансові задачі, якісні критерії та організацію фінансового менеджменту (рис 1).

Рис 1. Система фінансових цілей підприємства

Для того, щоб забезпечити виживання підприємства в сучасних умовах, управлінському персоналу необхідно, перш за все, вміти реально оцінювати фінансовий стан як свого підприємства, так і його існуючих і потенціальних контрагентів.

Фінансові показники та коефіцієнти корпоративного підприємства виступають як важливий інструмент аналізу руху фінансових ресурсів. Використовувані фінансові коефіцієнти та співвідношення застосовуються як всередині корпорації, для аналізу поточних та стратегічних цілей фінансового менеджменту, так і зовнішніми аналітиками, для незалежної та об'єктивної оцінки становища корпоративного підприємства на ринку, його конкурентоздатності та т. і. Крім цього, фінансові коефі-

цієнти та співвідношення виступають як дієві індикатори стану корпорації, за допомогою яких потенційні та поточні акціонери, інвестори, податкові органи та конкуренти, практично всі, хто з тієї чи іншої позиції стикається з роботою підприємства, можуть зробити висновки про його конкурентоспроможність, спрогнозувати можливу перспективу функціонування та розвитку.

Методика оцінки фінансового стану підприємства передбачає дослідження майнового стану, ліквідності, фінансової стійкості, ділової активності (оборотності) та рентабельності [2].

Оцінку фінансового стану суб'єктів господарювання почнемо з аналізу майнового стану (табл. 1).

Аналіз майнового стану групи корпоративних підприємств*

Компанії	Коефіцієнт зносу					Коефіцієнт оновлення				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ТОВ «Кернел-Трейд»	0,53	0,39	0,18	0,30	0,32	0,56	0,74	1,16	0,91	1,34
ЗАТ «Агротон»	0,27	0,46	0,44	0,40	0,31	0,12	0,14	0,23	0,17	0,29
ЗАТ «Укрзернопром»	0,004	0,006	0,018	0,012	0,011	0,001	0,003	0,003	0,010	0,014
ЗАТ «Райз-Агро»	0,14	0,19	0,12	0,16	0,14	0,07	0,09	0,02	0,09	0,11
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»	0,15	0,16	0,21	0,21	0,25	0,58	0,37	0,19	0,13	0,20
ТОВ «Астарта-Київ»	0,22	0,19	0,12	0,27	0,21	0,12	0,72	0,70	0,54	0,69
ЗАТ «Західна компанія «Дакор»	0,58	0,73	0,88	0,81	0,83	0,43	0,48	0,57	0,60	0,71
ЗАТ «Індустріальна молочна компанія»	0,19	0,10	0,44	0,40	0,33	0,04	0,02	0,06	0,06	0,1
Агрохолдинг «Мрія»	0,24	0,22	0,21	0,21	0,17	0,20	0,16	0,24	0,19	0,21
ЗАТ «Авангард»	0,16	0,14	0,11	0,11	0,10	0,09	0,09	0,06	0,04	0,05
Холдинг «Укрпродукт»	0,11	0,13	0,16	0,18	0,17	0,29	0,26	0,24	0,25	0,30
Агрохолдинг «Сінтал»	0,32	0,37	0,40	0,39	0,33	0,18	0,24	0,26	0,28	0,25

* розраховано автором за даними фінансової звітності корпоративних підприємств

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що за аналізований період найнижчий коефіцієнт зносу основних засобів в ЗАТ "Укрзернопром". В умовах кризи ліквідності ЗАТ "Укрзернопром" працювало здебільшого на власних обігових засобах без залучення кредитних коштів та ефективно керувало наявними фінансовими ресурсами, а ТОВ "Астарта-Київ", Агрохолдинг "Мрія" та ЗАТ "Авангард" зменшують коефіцієнт зносу через те, що керівництво компаній інвестують в розвиток компаній близько 137 млн. дол., в ТОВ "Астарта – Київ" спостерігається збільшення коефіцієнта оновлення, що є позитивним.

Найбільші показники зносу основних засобів прослідковуються у компанії Агрохолдинг "Сінтал", ЗАТ "Західна компанія "Дакор", проте ці компанії мають високий коефіцієнт оновлення, що вказує на будівництво нових об'єктів та переоснащення

виробничих потужностей вищезгаданих компаній.

Збільшення коефіцієнта оновлення у ТОВ "Кернел-Трейд" свідчить про те, що підприємство ввело в експлуатацію нові будівлі, придбало засоби, переоснащало потужності, що знаходить своє відображення в тому, що компанія почала процес злиття з компанією Allseeds, яке було схвалено антимонопольним комітетом України. Коефіцієнти зносу та оновлення за 2006–2010 рр. зросли. Це свідчать про те, що підприємство намагається збільшити свою капіталізацію і цим самим підготували фундамент для проведення IPO на міжнародних фондових біржах. Підприємство входять у десять найкращих, за рівнем капіталізації, серед українських публічних компаній АПК.

У фінансовому аналізі при оцінці фінансового стану суб'єкта господарювання досліджується його ліквідність (табл. 2).

Таблиця 2

Аналіз ліквідності групи корпоративних підприємств*

Компанії	Коефіцієнт покриття					Коефіцієнт швидкої ліквідності					
	Роки	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ТОВ «Кернел-Трейд»		2,05	3,58	2,99	1,34	1,70	1,16	1,43	2,24	0,56	1,53
ЗАТ «Агротон»		1,8	1,81	1,17	1,32	4,91	0,62	1,12	0,30	0,528	0,76
ЗАТ «Укр-зернопром»		1,39	0,56	0,34	0,73	0,48	1,39	0,51	0,33	0,26	0,07
ЗАТ «Райз-Агро»		0,89	1,18	1,09	0,7	0,63	0,27	0,69	0,81	0,52	0,43
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»		2,47	1,45	1,34	1,46	1,65	1,22	0,57	0,69	0,53	0,25
ТОВ «Астарта-Київ»		1,80	1,51	0,95	2,21	2,52	0,07	0,02	0,06	0,04	0,03
ЗАТ «Західна компанія «Дакор»		2,13	1,99	2,23	2,08	2,49	2,10	1,81	2,22	1,93	2,01
ЗАТ «Індустріальна молочна компанія»		2,10	1,28	1,00	1,13	3,40	0,95	0,26	0,28	1,13	0,62
Агрохолдинг «Мрія»		4,05	4,83	5,26	3,72	4,53	3,16	3,40	3,48	2,77	3,15
ЗАТ «Авангард»		0,47	0,51	0,77	1,12	2,57	0,29	0,33	0,56	0,69	2,53
Холдинг «Укрпродукт»		1,58	1,63	1,84	2,65	2,43	0,09	0,13	0,15	0,42	0,42
Агрохолдинг «Сінтал»		0,99	1,07	1,55	3,56	3,61	0,32	0,27	0,30	1,09	1,17

* розраховано автором за даними фінансової звітності корпоративних підприємств

Фінансова ліквідність означає готовність і здатність підприємства виконувати свої зобов'язання в повному обсязі й у встановлені кредитним договором строки. Це визначається політикою підприємства щодо збереження ліквідності, основне завдання якої – запобігання неліквідності й неплатоспроможності завдяки пошуку в необхідних обсягах резервів коштів та інших ліквідних активів [1].

Аналіз ліквідності дає підстави стверджувати, що: коефіцієнт покриття в усіх аналізованих корпоративних підприємствах, за виключенням ЗАТ "Укрзернопродукт" та ЗАТ "Райз – Агро" знаходиться в межах нормативного значення, тобто перевищує 1. Проте найкращу тенденцію коефіцієнт покриття має у компанії ТОВ "Астарта - Київ", ЗАТ "Агротон", Холдинг "Укрпродукт" та ЗАТ "Західна компанія "Дакор". У даних компаніях цей показник коливається в межах 2,43 – 4,91. Особливо слід відмітити стабільне зростання коефіцієнта покриття в компаніях ЗАТ "Авангард" та Агрохолдинг "Сінтал". А вже в 2006 р. ці компанії мали низькі значення даного коефіцієнта, проте на протязі 5 років внаслідок виваженої фінансової політики значно покращили свої позиції. Всі аналізовані підприємства здатні швидко та у визначені терміни розрахуватися за своїми зобов'язаннями. Гіршу тенденцію показує компанія ЗАТ "Укрзернопром" (0,34–0,48) за 2008–2010 рр. Це пояснюється тим фактом, що дане підприємство має проблеми з розрахунками за продукцію та невчасні розрахунками за зобов'язаннями.

Проте, позитивну динаміку за 2006–2010 рр. показують всі проаналізовані підприємства корпоративного типу. Тобто, дані компанії ведуть правильну стратегічну політику та намагаються вчасно виконувати контракти.

Коефіцієнт покриття має певні недоліки. Якщо він дуже високий (ЗАТ "Агротон", Агрохолдинг "Мрія"), то це може бути пов'язано із надлишковими

виробничими запасами, залишками готової продукції на складах, що вказує на уповільнення обертання капіталу. Зниження цього показника означає зростаючий ризик неплатоспроможності (ЗАТ "Укрзернопром").

Показник швидкої ліквідності має нормативне значення 0,6 – 0,8, та для даної групи компаній прослідковуються нестійкі тенденції, а саме для: ТОВ "Астарта–Київ" - 0,03 в 2010 р., проте в динаміці за п'ять років коефіцієнт має значення значно нижчі нормативних, також в ЗАТ "Укрзернопром" - 0,07 в 2010 р., а за аналізований період значення даного коефіцієнта зазнавало великих коливань. Значення, нижче нормативних мають також: ВАТ "Миронівський хлібопродукт" (0,25), ЗАТ "Райз–Агро" (0,43), Холдинг "Укрпродукт" (0,42). Дана ситуація пояснюється швидшим приростом поточних зобов'язань, ніж оборотних активів і свідчить про погіршення платіжних можливостей даних компаній та несвоєчасні розрахунки з дебіторами. Компанії ЗАТ "Агротон" та ЗАТ "Індустріальна молочна компанія" значення показника швидкої ліквідності мають в межах норми в 2010 р. Це свідчить, що, за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами, вони мають хороші платіжні можливості щодо сплати поточних зобов'язань.

Фінансова стійкість – стабільність фінансового середовища підприємств, що забезпечена достатньою часткою власного капіталу в складі джерел фінансування. Оцінка фінансової стійкості підприємства необхідна для визначення величини та структури активів та пасивів підприємства і визначення на цій основі міри його фінансової стабільності й незалежності, а також відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності [6].

Достатня частка власного капіталу означає, що зикові джерела фінансування використовуються підприємством лише у тих межах, у яких воно може забезпечити їх повне і своєчасне повернення (табл. 3).

Таблиця 3

Аналіз фінансової стійкості групи корпоративних підприємств*

Компанії Роки	Коефіцієнт платоспроможності (автономії)					Коефіцієнт фінансування				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ТОВ «Кернел-Трейд»	-0,05	-0,01	0,003	0,02	0,02	-19,5	-130,6	116,5	110,7	97,5
ЗАТ «Агротон»	0,53	0,55	0,29	0,44	0,84	0,89	0,82	2,48	1,24	0,18
ЗАТ «Укр-зернопром»	0,75	0,44	0,33	0,62	0,76	0,08	0,57	0,54	0,61	0,50
ЗАТ «Райз-Агро»	0,2	0,32	0,08	0,08	0,08	13,93	12,14	12,05	11,99	11,22
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»	0,43	0,42	0,35	0,38	0,55	0,29	0,46	1,88	1,63	1,51
ТОВ «Астарта-Київ»	0,52	0,57	0,34	0,51	0,59	0,93	0,74	1,93	0,95	0,67
ЗАТ «Західна компанія «Дакор»	0,56	0,52	0,56	0,61	0,67	0,77	0,92	0,78	0,84	0,90
ЗАТ «Індустріальна молочна компанія»	0,19	0,55	0,44	0,51	0,80	0,21	0,83	1,15	0,88	0,29
Агрохолдинг «Мрія»	0,70	0,69	0,72	0,72	0,77	0,23	0,26	0,28	0,28	0,23
ЗАТ «Авангард»	0,11	0,13	0,12	0,43	0,49	5,71	6,44	7,61	1,34	2,39
Холдинг «Укрпродукт»	0,59	0,68	0,71	0,80	0,75	0,27	0,36	0,41	0,25	0,33
Агрохолдинг «Сінтал»	0,16	0,21	0,55	0,78	0,80	5,10	3,67	0,82	0,28	0,36

* розраховано автором за даними фінансової звітності корпоративних підприємств

Фінанси підприємств

З аналізованої таблиці 3 можна зробити наступні висновки, що коефіцієнт фінансової автономії характеризує частку власного капіталу в загальній сумі капіталу, авансованого в діяльність. Чим вище значення цього коефіцієнта, тим більш фінансово стійким, стабільним і більш незалежним від зовнішніх кредиторів є підприємство. Рекомендоване значення коефіцієнта автономії становить 0,5 (50 %), тобто загальна сума капіталу має бути хоча б наполовину сформована за рахунок власних коштів підприємства. Коефіцієнт платоспроможності має бути не менше 0,5. Так в 2006–2010 рр. найвищі показники спостерігалися у ЗАТ "Укрзернопром" (0,76), ЗАТ "Агротон" (0,84), Агрохолдинги "Мрія" та "Сінтал" відповідно – 0,77 та 0,70. Нижчі від рекомендованих значення мали ТОВ "Кернел – Трейд" - 0,02 та ЗАТ "Райз – Агро". Це свідчить про критично низьку частку власного капіталу в загальній сумі авансованого капіталу, що робить підприємства фінансово нестійкими та залежними від позикових коштів.

Коефіцієнтом, зворотним коефіцієнту фінансової автономії, є коефіцієнт фінансування, критичне значення якого дорівнює 1. Зростання цього показника у динаміці означає збільшення частки позикових коштів у фінансуванні підприємства, а отже, втрату фінансової незалежності. Коефіцієнт фінансування показує, яка частина діяльності підприємства фінансується за рахунок власних коштів, а яка за рахунок позикових.

Тобто, показники компаній ЗАТ "Авангард", ЗАТ "Райз–Агро" і ВАТ "Миронівський хлібопродукт", ТОВ "Кернел – Трейд" мають вищі значення, що є свідченням нестійкого фінансового стану та високої фінансової залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів. Решта аналізованих компаній мають значення нижчі від 1, тобто на 1 грн. власних засобів припадає найменша кількість зобов'язань.

Абсолютна сума прибутку, отримана підприємством, у тому числі прибуток від основної діяльності, є дуже важливими показниками. Однак вони не можуть характеризувати рівень ефективності господарювання. Щоб зробити висновок про рівень ефективності роботи підприємства, отриманий прибуток необхідно порівняти зі здійсненими витратами. Співвідношення прибутку з авансованою вартістю або поточними витратами характеризує таке поняття як рентабельність, яка є показником раціонального використання всіх без винятку ресурсів, задіяних у виробництві і реалізації виробленого продукту.

Залежно від ступеня узагальнення вихідних даних розраховують рентабельність реалізації окремих видів продукції, товарів, робіт чи послуг, рентабельність діяльності підприємства загалом і рентабельність галузі економіки. Ми зупинимось на розрахунку одних з найважливіших, з нашої точки зору, показників (табл. 4).

Таблиця 4

Аналіз рентабельності групи корпоративних підприємств*

Компанії	Коефіцієнт рентабельності активів					Коефіцієнт рентабельності власного капіталу				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
Роки	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ТОВ «Кернел-Трейд»	-0,08	0,02	-0,21	0,002	0,01	2,132	-0,45	-2,08	0,61	0,69
ЗАТ «Агротон»	0,05	0,26	0,08	0,05	0,06	0,21	0,95	0,37	0,05	0,41
ЗАТ «Укр-зернопром»	-0,01	-0,03	-0,12	-0,06	0,37	-0,01	-0,05	-0,58	-0,31	0,57
ЗАТ «Райз-Агро»	0,05	0,26	0,06	0,04	-0,05	0,21	0,95	0,37	0,49	-0,93
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»	0,040	0,01	0,0002	0,002	0,14	0,089	0,031	0,004	0,007	0,28
ТОВ «Астарт-Київ»	0,05	0,12	-0,044	0,13	0,23	0,093	0,027	-0,132	0,25	0,38
ЗАТ «Західна компанія «Дакор»	0,09	0,06	0,03	0,02	0,02	0,18	0,11	0,06	0,05	0,04
ЗАТ «Індустріальна молочна компанія»	-0,002	-0,09	-0,45	0,17	0,26	-0,22	-0,001	-0,013	0,24	0,39
Агрохолдинг «Мрія»	3,94	3,11	3,25	2,83	5,78	0,15	0,19	0,22	0,34	0,37
ЗАТ «Авангард»	0,03	0,04	0,09	0,14	0,001	0,26	0,35	0,73	0,56	0,33
Холдинг «Укрпродукт»	0,03	0,07	0,10	0,05	0,05	0,08	0,10	0,14	0,07	0,07
Агрохолдинг «Сінтал»	0,08	0,04	0,04	0,15	0,18	0,40	0,20	0,10	0,22	0,25

* розраховано автором за даними фінансової звітності корпоративних підприємств

Від'ємні показники таблиці 4 говорять про те, що деякі підприємства неефективно використовують свої активи, в них неефективно вкладати кошти, а також вони неефективно ведуть господарську діяльність. До таких компаній належать ЗАТ "Укрзернопром", яка протягом чотирьох років мала негативні значення, і лише в 2010 р. отримала позитивний результат (0,37), а також ЗАТ "Райз – Агро", яка навпаки в 2010 р.

отримала від'ємний результат. Стабільність розвитку демонструють ВАТ "Миронівський хлібопродукт", Агрохолдинги "Мрія" та "Сінтал". Змінний напрям темпу приросту досліджуваного показника є результатом неналагодженості розрахункових відносин з дебіторами та кредиторами. Це прослідковується в ТОВ "Кернел – Трейд", ТОВ "Астарт – Київ".

Тенденції проаналізовані в попередньому показнику зберігаються і по відношенню до коефіцієнта рентабельності власного капіталу. Негативні значення зберігають ЗАТ "Укрзернопром" та ЗАТ "Райз – Агро". Негативне значення показника рентабельності свідчить про те, що: підприємства не підтримують відповідний рівень цін на продукцію, тобто є недостатньо конкурентоспроможними в даних умовах, або не виробляють продукцію у достатньому обсязі; підприємства не контролюють рівень витрат на виробництво, тому що від витратомісткості продукції напряму залежить її прибутковість.

В ефективному управлінні будь-яким підприємством дуже важливим чинником, який може як негативно, так і позитивно впливати на кінцевий результат діяльності є час. Отже, оперативність і доцільність прийнятих управлінських рішень спричиняє вагомий вплив на якість отриманого результату [7].

В умовах жорсткої, і не завжди, добросовісної ринкової конкуренції перед керівниками постає питання яким чином спрямувати мінімум зусиль на просування до ринків продукції, праці або капіталу з максимально ефективним результатом. Відповідь на дане питання неможливо знайти без залучення наявних виробничих і комерційних можливостей в контексті їх аналізу. Саме вищезазначені складові проблеми фігурують у визначенні поняття "ділова активність".

Головними якісними і кількісними критеріями ділової активності підприємства є: широта ринків збуту продукції, включаючи наявність поставачань на експорт, репутація підприємства, ступінь плану основних показників господарської діяльності, забезпечення заданих темпів їхнього росту, рівень ефективності використання ресурсів (капіталу), стійкість економічного росту.

Аналіз ділової активності групи корпоративних підприємств представлений в табл. 5.

Таблиця 5

Аналіз показників ділової активності групи корпоративних підприємств*

Компанії	Коефіцієнт оборотності активів					Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості					Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості				
	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010	2006	2007	2008	2009	2010
ТОВ «Кернел-Трейд»	1,376	1,044	0,75	0,61	0,91	-	-	6,14	8,91	9,20	-	2,94	2,16	3,04	2,79
ЗАТ «Агротон»	0,78	0,98	0,83	1,15	1,44	2,45	3,23	1,60	2,71	3,34	2,73	2,71	2,79	2,16	2,96
ЗАТ «Укрзернопром»	-0,08	-0,17	-0,19	-0,11	2,96	-0,12	-0,23	-0,27	-0,18	2,13	-0,06	-0,08	-0,08	-0,10	3,04
ЗАТ «Райз-Агро»	-0,01	-0,01	0,026	0,65	0,94	-0,08	-0,15	1,26	1,71	2,86	-0,02	-0,04	0,14	2,02	2,42
ВАТ «Миронівський хлібопродукт»	0,62	0,74	0,50	0,51	0,71	1,51	11,47	0,94	6,51	8,44	0,87	2,81	2,28	3,81	4,60
ТОВ «Астарт-Київ»	0,14	0,1	-0,431	0,127	0,23	10,1	9,05	7,18	6,13	7,01	2,94	3,3	2,85	-	-
ЗАТ «Західна компанія «Дакор»	0,84	0,72	0,89	0,91	1,03	1,73	2,16	2,84	2,05	4,80	1,94	2,03	2,64	2,16	3,71
ЗАТ «Індустріальна молочна компанія	1,14	0,77	0,07	0,11	0,19	3,54	3,05	3,91	2,90	3,47	1,27	1,59	1,58	2,38	2,71
Агрохолдинг «Мрія»	0,92	1,16	1,34	1,29	1,37	3,17	3,2	2,4	2,6	2,9	1,52	1,53	1,12	1,40	1,62
ЗАТ «Авангард»	0,02	0,03	0,10	0,11	0,01	2,87	3,15	3,41	3,86	4,38	2,40	-	1,63	2,11	3,60
Холдинг «Укрпродукт»	0,47	0,50	0,52	0,34	0,36	4,30	3,87	4,21	4,85	5,06	3,36	3,51	3,80	4,14	4,69
Агрохолдинг «Сінтал»	0,80	0,95	1,26	0,99	1,17	3,06	3,19	2,71	2,96	2,50	2,23	2,77	2,58	2,36	3,05

* розраховано автором за даними фінансової звітності корпоративних підприємств

Наявність у підприємства оборотних активів, їх склад і структура, швидкість обороту та ефективність використання досить суттєво впливають на фінансовий стан корпоративного підприємства та стабільність його становища на фінансовому ринку.

Коефіцієнт оборотності активів характеризує ефективність використання підприємством усіх

наявних ресурсів, незалежно від джерел їх залучення. За даними групи аналізованих підприємств корпоративного типу, можна стверджувати, що стабільне зростання спостерігається у ЗАТ "Агротон" (0,78 – 1,44), ЗАТ "Західна компанія "Дакор" (0,84 – 1,03), Агрохолдинг "Мрія" (0,92 – 1,37), а негативну тенденцію має ЗАТ "Індустріальна молочна

Фінанси підприємств

компанія" (1,14 – 0,19) та ЗАТ "Авангард" (0,02 – 0,01).

Якщо фактична сума оборотних коштів менша реальної потреби, підприємство попадає в складне фінансове становище. Невелика нестача (15-20 %) ускладнює формування оборотних засобів і поточних розрахунків, а значна нестача (більше 30 %) може призвести до зупинки виробництва. Причинами нестачі оборотних коштів можуть бути як внутрішні чинники (невиконання виробничих планів, низька якість продукції, незадовільна робота маркетингової служби, нецільове використання оборотних коштів та ін.), так і зовнішні обставини (висока заборгованість покупців, високий рівень інфляції, стихійне лихо та ін.).

При аналізі коефіцієнта оборотності кредиторської та дебіторської заборгованості слід звернути увагу, що в ТОВ "Астарта – Київ", ЗАТ "Індустріальна молочна компанія", Агрохолдинг "Мрія", ЗАТ "Авангард" та Холдинг "Укрпродукт" коефіцієнт дебіторської заборгованості перевищує кредиторську заборгованість на протязі всього аналізованого періоду. Тобто протягом досліджуваного періоду заборгованість дебіторів перетворюється в кошти через більші часові інтервали, чим інтервали, коли підприємству необхідні кошти для своєчасної сплати боргів кредиторам. В останньому випадку виникає недостатність фінансових ресурсів в обороті, що супроводжується необхідністю залучення додаткових джерел фінансування, які можуть приймати форму простроченої кредиторської заборгованості, отримання банківських кредитів чи залучення фінансових ресурсів через IPO.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості для усіх досліджуваних компаній є досить високим та показує, яку саме швидкість обертання має даний показник для кожної фірми. ТОВ "Кернел-Трейд" (2006 р), ТОВ "Астарта – Київ" (2009 – 2010 рр.) та ЗАТ "Авангард" (2007 р.) не мають цього показника, що дає змогу відзначити досить високий рівень менеджменту та правильну ринкову стратегію даних компаній в цих роках.

Висновки. На основі аналізу сучасного стану і тенденцій фінансового забезпечення підприємств корпоративного типу з'ясовано, що протягом 2006-2010 років спостерігається стабілізація та поступове нарощування обсягів виробничої діяльності таких підприємств.

В теоретичному плані встановлено, що обґрунтованість управлінських рішень в значній мірі залежить від об'єктивності сприйняття реальної

ситуації, що можна досягти тільки використовуючи результати аналітичної оцінки. Її суть полягає в тому, щоб підібрати такі критерії для пізнання об'єкта аналізу, які б давали змогу своєчасно і адекватно оцінювати фактичні ситуації, що є передумовою управлінського впливу на їх вирішення. Особливим об'єктом є агробізнес, ефективність якого залежить від своєчасного надходження і використання ресурсів, а в умовах ринкової економіки, по суті визначається забезпеченістю фінансовими ресурсами. В цих умовах значення якісної аналітичної оцінки стає визначальним чинником ефективного управління діяльністю підприємств корпоративного типу в агробізнесі України.

4 Список використаних джерел

1. Давиденко Н.М. Ліквідність та платоспроможність як показники ефективності фінансового менеджменту підприємства / Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 2. – С.36–41.
2. Давиденко Н.М. Методологічне забезпечення проведення аналізу фінансового стану підприємств / Н.М. Давиденко // Вісник ЖІТІ. – 2003. – Вип.4. – С.92-98.
3. Давиденко Н.М. Особливості фінансової звітності корпоративних підприємств / Н.М. Давиденко // Соціально – економічний розвиток України в ХХІ столітті: пріоритети і перспективи. Вісник КПУ ім. І. Огієка. – Кам'янець-Подільський, 2009. – С.294-297.
4. Давиденко Н.М. Фінансові аспекти корпоративного управління / Н.М. Давиденко // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону: науковий збірник / За ред. І.Г. Ткачук. – Івано-Франківськ: ВДВ ЦІТ Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, 2008. – Вип. IV. – Т.1. – 285 с.
5. Ионин Е.Е. Система показателей оценки имущественного положения предприятий: [монография] / Е.Е. Ионин. – Донецк: Юго-Восток, 2006. – 431 с.
6. Лахтіонова Л.А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання / Л.А. Лахтіонова. – К.: КНЕУ, 2001. – 387 с.
7. Оцінка, аналіз, планування фінансового становища підприємства: науково-методичне видання / За ред. А.В. Чупіса. – Суми: Довкілля, 2002. – 405 с.